

Ναταλία Καζακίδη

Η ΚΕΦΑΛΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΑΡ. ΕΥΡ.

328 ΚΑΙ Η ΣΤΕΦΑΝΩΣΗ ΑΝΔΡΩΝ

Η κεφαλή στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών με αρ. ευρ. 328 και προέλευση τη Σμύρνη είναι γνωστή στην ειδική βιβλιογραφία από το τέλος του 19ου αιώνα. Αναφέρεται ήδη από τον L. Curtius ως πορτρέτο του Κλαυδίου. Η ταύτιση υιοθετήθηκε και από άλλους μελετητές και το πορτρέτο κατατάχθηκε από τον K. Fittschen ανάμεσα στα αντίγραφα του τρίτου τύπου του αυτοκράτορα. Κατά μία άλλη άποψη θεωρήθηκε ιδιωτικό πορτρέτο της ίδιας εποχής, ενώ υπαινικτικά προτάθηκε από τον P. Zanker ότι πρόκειται για έργο των ελληνιστικών χρόνων. Η κεφαλή, που είναι λίγο μεγαλύτερη του φυσικού μεγέθους και αποτελεί έργο πολύ καλής ποιότητας, θα πρέπει να αποσυνδεθεί οριστικά από την εποχή του Κλαυδίου. Τα τυπολογικά και στιλιστικά της χαρακτηριστικά παραπέμπουν σε μια ομάδα πορτρέτων της Δήλου και άλλων πόλεων του ανατολικού Αιγαίου που χρονολογούνται από το δεύτερο μισό του 2ου έως και τις αρχές του 1ου αι. π.Χ. Η στενή σύνδεσή της με ορισμένα από τα παραπάνω έργα υποδεικνύει μάλιστα την κοινή εργαστηριακή της προέλευση με αυτά.

Η κόμη της κεφαλής παρουσιάζει μια βάθυνση εν είδη οριζόντιας αύλακας στη μετάβαση προς τους βοστρύχους του αυχένα. Αν και δεν έχει σχολιαστεί, το τεχνικό αυτό χαρακτηριστικό χρήζει ερμηνείας. Εξετάζεται η πιθανότητα να εξυπηρετούσε το προσωρινό δέσιμο ενός πραγματικού φυτικού στεφανιού. Η ενδεχόμενη αυτή ερμηνεία θα ήταν ενδεικτική για τη λειτουργία του αγάλματος από το οποίο προέρχεται η κεφαλή. Με αφορμή το παραπάνω έργο θα αναφερθούμε στο φαινόμενο της τιμητικής στεφάνωσης ανδριάντων ως επαναλαμβανόμενης τελετουργικής πράξης στο πλαίσιο επετειακών εορτών, όπως μας είναι γνωστό από τις γραπτές πηγές.